

ЕНИНЭЙ УРГААЛААР, КОММУНИС ЁНООР

БУРЯД УНЭН

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ БУРЯД АССР-ЭЙ
БУРЯДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТР НҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газеттэй 1921 оной
декабрийн 21-нээ гарана

№ 56 (15379)

1980 оной мартын 7, пятница

Сэн 2 мүнэг.

АГУУ ЛЕНИНЭЙ андарта оидо

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

Үйлдэрин «Бурятворемонт» нэгдэлэй коллектив тусбэт даабаринууд болон абан социалс уялгануудад жэлхээ жэлд амжалттайгаар бэлүүдэг болонхой. Үнгрэ-рин жэлдэе манай коллектив хамтынга хүсөөр продукция, автомобильнуудай дигитальнууды, тракторнууды абабарилха, «ГАЗ-69» тухэлэй хүнгэн автомобильнуудай кузов бүтээх, хүн зоний үргэн хэрэглэмжн эд барва гэрхэ талар тусбүү-

дээ үлүүлэн дүүргэжэ, горитойхон амжалта тулгана юм. Мүнөө манай коллектив арбадах табан жэлэй тусбэт даабаринууды сум дүүргэ-рин жэлдэе манай коллектив хамтынга хүсөөр продукция, автомобильнуудай дигитальнууды, тракторнууды абабарилха, «ГАЗ-69» тухэлэй хүнгэн автомобильнуудай кузов бүтээх, хүн зоний үргэн хэрэглэмжн эд барва гэрхэ талар тусбүү-

ЭХИНЬЭЭ ЭМХИТЭЙ

Эдэ үдэрнүүдтэ Баргана-най райондо хонидой түл абалга ажилбэ. 100 эхэ хонин бүрнөө 100 хурыг дотороо социалс мурсысөө үс-хээн Бодоной совхозой хонидод эгээн түрүүлэн хурь-галды абажа эхилээ юм. Ажахын хонидод абанан уялгаа амжалттайгаар дүүргэрин тула үбэлжэлгэдэ түл абалгада эртэнхөө найнаар бэлдээн байха.

Үннэй дүрлэлтэй хонидод Ширар Аюшеевич Аюшев, Валерий Михайлович Суботин, Виктор Владимирович Сангидев гэрхэдэ даадаг отарануудта түрүүлэн хэдэн зуугаад хурьган абтаа.

Д. ДАШНЕВ.

СССР-ЭЙ НАУКАНУДАЙ АКАДЕМИИ ХАМТЫН СУГЛААН

Эрдэмтэй Москвагай байшан дотор болоһон, СССР-эй Наукануудай академийн хамтын суглаанай сессе үнгрэгшэ жэлэй туршда академийн эрхилэн ажал ябуулгы зүбшэн хэлсэбэ. Академийн тоосоотой элдхэл тушаа хэлээн үгэ-нүүдхэ хархада, научно-техническэ дэбжэлтын шу-хала асуудалнууд, экономийн, элүүрые хамгаалгын, соёлтой саананхи ургалта хангаха зорилготой шэнжэл-гэнүүд — совет шэнжэлгэ-шэдэй анхарал оролдогоо зорюула гол хэрэг болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэгшүүдэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Змиинян, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ академик Г. И. Марчук, КПСС-эй ЦК-гай Наукын ба хурылинуудай таагыг даагша С. П. Трапезников, академийн хүтэл-бэрилгэшд суглаанай президиумдэ Кууба.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэ-хэн академийн Н. Ф. Об-рацков, А. А. Басв, Б. А. Рыбаков, Н. В. Мельников, А. Ю. Шиллинский, Я. Б. Зельдович, А. Л. Яшин совет эрдэм наукин штабайг дауна ба эмхидхэлэй хү-дэлэмэри үндэрөөр сэгнээ, совет эрдэм наукин амжалт.

(ТАСС).

Түрүүшынгээ дунгуудтэ түшэглэнэ

Һүүлэй жэлүүдтэ хони үс-хэбэрлэгдөө онсо анхарал хамдаула, үржүүлгээ түл абалгаа эмхитэй найнаар үн-гэрэгдэг болоһоной ашаар «Маяк» колхоздо эхэ хонин бүрнөө хурьган түлүүлэгдэ-лэ. Тимхээ эндэ хонин бүр-гэ олошоруула, ашаг шамьен дээшлүүлжэ технологион ур-данынхала нилээд найраага гэр-жэ тэмдэглэлтэй. Энэниин хонихон бүхэнийн дүй дүр-шэл элээр гэршлэнэ.

—Манда хонин бүрэг үсөөн ааб даа. Тимхээе наань, хонидоого үлээр найрааруу-ла талар зоотехническэ хү-дэлэмэри тусхай тусбэй ёһоор ябуулагдана. Мүнөө ажа-химийн эхэ хонидой отар-нуудта түл абха харюусанаб, та ханан дүүрэнгээ байна.

Даб дээрэ абтанан хурьгад яһала найнаар түлүүлэгдэнэ, — гэжэ дурсагдаша колхозой ахмад зоотехник Анна Алексеевна Денисова мэдүүлэ хэн. Үнхөөрөөшье эндэ түл аб-хала халуун хаяла яһала ур-гашагаар үнгрэгжэ байхай. Энэниин ахалагша хонихон Маркел Иосифович Григорьевой даадаг отара дээржэ хүдэлмэ-рин дундүг элээр харуула. Нэрлэгдэн хонихон найман жэлэй туршда эхэ хонидой отарые дагашаар ажалла-на. Энэ хугасаа соо тэрэ нил-ээд дүй дүршлэлтэй болонхой. Тимхэээ байша ондо эндэхи хонидод 100 эхэ хонин бүр-нөө 105 хурьга лаб түлүүл-хээр хардалаа.

—Мүнөө һүүлшынгээ хурьга-дые абанбади. Эгээл хүшэр, үргэһэ нойргүй үнгрэгдэг үлээрүүднэй дабагада. Бүхэ 585 эхэ хонинхоосмной 550 хурьган түлүүлэгдэжэ байна. Түрүүшын үеэр мэгдэхээр бэл-лэй. Сүүдхээ 45—50 хуртэр хурьган абтадаг байгаа. Энэ үедэ нилээд тухашараади. Хурьгад олоор гаража бай-хэда гэгээ амаарар хүтэрөө гэгшэб! Термометрнай 38—40 градус харуула байгаал, — гэжэ ахалагша хонихон Мар-кел Иосифович хөөрэнэ. Дурсагдаша отарада хонин үсхэбэрлэгдэ яһала дүршэнэ Алексей Тимонович Степанов Астафий Федорович Вишняков хоёр хурьгашагаар ажал-лана. Тэднээр хурьгада абан-наар хэдэн хонотог эхтэйиин нэгэ хамаг соо байлдадаг гуримтай. Угаан тобирхоодо-дон эхлээни амаарлажа, тус-гара бэлдэгдэн эхэ хамаг-та оруула.

Түрүүшээр абтанан хурьга-дынь мүнөө нилээд томо бо-лонхойнууд, ногооной гурил, үбжэ эдинэ. Мун минеральнэ тээжээр хооллуулгана. Бээр бага гэхэ гү, али эхир хурьгадынь бһал амаарла-дежа, искусствона аргаар бэлдэгдэн һү, ногооной гурилтай холигдонон талха-тарянай зүйл эдинэ. Суглаан

Эндэхи хонидод хурьгадэй-гаа хамагуудтэ соонь хурьгай хохир дэбднэ. Мун байра соохи агаарынь сээрлэрин тула хурьгадаа хүхүүлэнэй, эдээүүлэнэй удаа ута сор-гонуудайгаа хаалтанууды нээжэ, халхитуудад заншал-тэй юм.

Тус отарада хурьгадэй эди-хэ тэжээл яһала бин. Нал хүхэ үбэлхөө гадна намаа наб-шавар, ногооной, шэлбүүнэй зүйлээр хангаданхай. Тимхээ-дэ хонидоо үбэлхөө гадна голоомонтой холигдожо хэр-шэгдэн наранай шэлбүүнэй эдоула. Мүнөө хүнтэйи бүү-рад байбашье, хонидот урид хурьгалхан хонидоо бэлшээ-ридэ үшөөл хонигагүй бай-наар.

— Үбэлжэлгэмэй бэрх-шээлээхээр үнгрэгшэ бай-на. Тэжээл урда жэлүүдэй-хинэ жэлхээшлүгэй бага га-мтайгаар, аша үрэтэйгээр хэр-гэлжэл болондо. Ногоо-ной бултгайжа гар а-тар хабарай нурган утахан даа. Даб дээрэ бин байһан тэ-жээлээрэ найрхалгүй. Мүнөө хонидоо хэдэн бүлэг бо-лоод харуулагдай. Хурь-галха хонид илгэлданхай. Тим-хэээ урда хурьгалдан хонид-хэй бһал амаарлажа юм. Эдэ хонидоо айрын бэлшээр-дэ манаша хэмди. Мүнөө эртэнэ байна, — гэжэ Мар-кел Григорьев нэримжтэйх-ээр хэлээ бэлэй.

Ахалагша хонихоний һурь-гылхэньшье зүбтэй даа. Юр-гэхэдэ, сагай ошохо бури аб-танан хурьгадынь тобиржон томо болоходоо, эхлээшье эхээр тэжээл эдиндэг болохо ха юм. Тимхэээ дүршлэлтэй хонихон тэжээлээ заабол га-мтайгаар гаргалжа, абтанан хурьгадаа, һурж хонидоо но-гоон дээршэ гэрэ хорло-гүйгээр гаргахые оролдого гэгшэ.

— Эдэ жэлүүдтэ хурьгадаа богони болзрто, оройдооо һарын туршда абадаг болоо-ди. Мүнөө түрүүшынмай дун-гууд элржэ захала. Ингээд лэ хонихондоймайн удаадахи харюусалгайгай — хабарай хагсуу хайне гэмгүй дабахан үлөөд байна. Нэрэзэшьше тэ-жээл хомор. Арга боломжооо хэрэглэнэйл ашаар удаада-хи дабаанай дабагада, — гэжэ, колхозой ахмад зоотех-ник Анна Алексеевна Дени-сова тобилохо хэн.

В. ЖИГИТОВ.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ахалаг-ша хонихон М. И. Григорьев, Колхозой ахмад зоотехник А. А. Денисова хонидотой хөөрлэгжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ
фотонууд.
Улаан-Удын район.

СТАТИСТИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ МЭДЭЭСЭЛ

БУРЯДАЙ АССР-ЭЙ ХҮН ЗОН

Хүн зонной томо тодорхойлохо 1979 оной Бүхэсоюзна бүридхэлгэн түрүүшын ээл-жээни материалууды шэнжлэх хүдэл-мэри мүнөө дүүрэгдэ байна. Энээн дотор гэгээрэл болбосоролой эхэ хэмжээни, үндэһэ яһанай ба хэлэни талар, эдлэн хэрэглэхэ зүйлүүдэй нөөсын талар, бү-лэнүүдэй тоогой ба хэмжээни талар хүн зонной тоо, бүридэл тайлбарилганд элр-хэйлэгдэнэ.

Республика дотор 222,4 мянган булз тоологдон. Тэднэй 25,9 процентны 2 хүнөө бүридэнэ, 28,6 процентны — 3 хүн-өө, 25,2 процентны — 4 хүнөө, 20,3 про-центны — 5 ба тэрэнхээ олон хүнөө бү-ридэнэ. Республика дотор бүхыдөө бүлүн дунда эргын хэмжээн (сугтаа ажаһуудг бүлүн хүшүүд) 3,6 хүн болоно, тэрэ тоо-до горойд хүн зонной дунда—3,4 хүн, хү-дөөгэй хүн зонной дунда — 3,8 хүн.

Республикадамай хүн зонной гэгээрэл болбосоролой эхэ хэмжээн горитойхо-ноор дээшлээ. 1979 оной тоо бүридхэн абалгын мэдэнүүдэй ёһоор 10 ба тэрэн-хээ дээшэ наһанай 1000 хүн бүхэни 644-нинн дээдэ ба дунда (хүсэд ба хүсэд ба-шэ) эрдэмтэй байба. 1970 ондо мянган хүн бүхэни 448-нинн дээдэ ба дунда эр-дэмтэй хэн. Ажалладаг хүн зонной дунда дээдэ ба дунда эрдэмтэй хүнүүдэй тоо бүри эхээр олошороо: городто ажаһуу-даг 1.000 хүндэ абажа хархада, 849-нинн, хүдөөдэ 713 хүнинн дээдэ ба дунда (хүс-эдөө ба хүсэд бэшэ) эрдэмтэй. Харин 1970 ондо тус тустаа 695 ба 513 хүн байһан.

Республика дотор 60 гаран наци ба үн-дэһэ яһан ажаһууна, ажаллана. Тэднэй дундаһаа эгээл олонини гэгэл: ородууд — 72,0 процент, бурядууд 23,0 процент, украинууд — 1,7 процент, татарнууд — 1,2 процент. Республикын хүн зонной 96,2

процентны өөрнгөө үндэһэ яһанай хэ-лэнь түрэлхи хэлэн гэжэ тоолоно. 3,8 про-центны СССР-эй бусад арадуудай хэлэ-нүүды түрэлхи хэлэн гэжэ тоолодог бай-на. 1979 оной тоо бүридхэлэй үедэ рес-публикын хүн зонной 75,7 процентны ород хэлэнь түрэлхи хэлэни гэжэ заһан бай-на. Гадна, хүн зонной 19,4 процентны ород хэлэнь хоёрдохой түрэлхи хэлэни гэжэ мэдэрэнэ.

(ТАСС).

Бурядай АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ.

«Эхо».

